

Штодзённае і вечнае

Кожнае выданне гэтай пісьменніцы — падстава для раздумаў. Новая кніга Людмілы Кебіч — зборнік лірыкі «Мае начныя бліскавіцы» (Гродна, «ЮрСаПрынт», 2023) — выключэннем не стала.

Тэма Радзімы з'яўляецца магістральнай для аўтара. Але ж у радках Людмілы Антонаўны патрыятычны пафас набывае вельмі выразнае асабістае гучанне:

*У радасці з табой я і ў горы,
Хварэеш ты, і мне душа баліць.
Паправішся — звярну любячы горы...
Мне Бога за цябе ўвесь век маліць.*

Складваецца ўражанне, што лірычная гераіня (вобраз шмат у чым тоесны вобразу аўтара) звяртаецца да блізкага чалавека. Звяртаецца нефармальна, раскавана, вельмі натуральна, на «ты». Настолькі высокая ступень трапяткой чалавечай увагі, спагады да аб'екта. Насамрэч так кранальна, па-народнаму, па-жаночаму робіцца зварот да вобраза Беларусі (верш «Пакліканая Беларуссю»). Вуснамі я-гераіні паэтэса падкрэслівае сваю непарывную сувязь з Радзімай, якая зафіксавана на фізіялагічным узроўні. Усе мы жывём не на незаселенай выспе і добра разумеем, пра якое здароўе Беларусі ідзе гаворка. Тым больш што гэта пра ўсіх нас. Але няма крытыканства, ментарства, маралізатарства. Толькі дабрыва чулага жаночага сэрца. Толькі шчырае сяброўскае імкненне прынесці карысць, падтрымаць у цяжкі час. Найбагацейшы жыццёвы вопыт, назапашаная чалавечая мудрасць і, вядома, найвышэйшая ступень адказнасці, грамадзянскай самасвядомасці паэтэсы дазваляюць бачыць у сакральным вобразе Радзімы бліzkую, роднасную душу.

*Засынаю пад шум каласоў,
Быццам мама п'яе калыханку
З тых далёкіх дзіцячых часоў...
Прачынаюся светла наранку.*

*Насцеж вокны! І першы прамень
Урываецца ў дом мой вясковы.
І мне верыцца — мой новы дзень
Загучыць новай музыкай слова.
(«Каласы»)*

Людміла Антонаўна жыве ў Гродне. Аднак рамантычныя мроі яе лірычнай гераіні пастаянна адносяць нас да вясковага каларыту. Вобраз вёскі, прыкметы вясковага ладу жыцця ў свядомасці паэтэсы непарывна звязаны з вобразам Радзімы. Менавіта там, дзе ў палях шумяць каласы, дзе матуля спявае калыханку, свет паддаецца ўдасканаленню і гарманізацыі. Ён прадказальны і камфортны. Менавіта такой мадэлі існавання паэтэса-філосаф, грамадскі дзеяч жадала б сваёй Радзіме. У рамках дадзенай эстэтычнай палітры культывуецца матыў ідэальнага мінулага, — калі яшчэ не скончана дзяцінства, калі жывыя бацькі, калі жыццё ўяўляецца ў ласкавых сонечных промнях і ўсё яшчэ наперадзе. Новы дзень — гэта імгненнае вяртанне да рэальнасці. У гэтых словах бачыцца паралелізм. З намі ўжо гаворыць не жыццяродная вяскова дзяўчынка, а дасведчаны апытывіст, здольны бачыць святло нават на фоне начнога неба. Шматкроп'е пасля слова «часоў» — не канец, а сярэдзіна сказа. Гэты знак прыпынку выкарыстоўваецца аўтарам як сігнал для чытача і для гераіні: раптам, быццам па камандзе, вобраз дзяўчынкі змяняецца на вобраз дарослай жанчыны. Нельга не заўважыць абвостранага асабістага пачатку ў прапанаванай паэтэсай карціне свету: «дом мой», «мне верыцца», «мой дзень», «мае бліскавіцы»...

Без тэмы кахання творчасць Людмілы Кебіч нельга ўявіць. Яна спускае лірычную гераіню з вышынь грамадскай трыбуны і збліжае яе вобраз з тысячамі беларускіх жанчын, шчаслівых з якіх далёка не ўсе. Паэтэса дэманструе, як скажаецца рэчаіснасць у свядомасці няшчаснай, пакрыўджанай жанчыны. На авансцэну ўрываецца песімізм.

Лірычная гераіня ўпэўнена лічыць нанесеную рану незагойнай і гэтак жа пакорна чакае падманаў, інтрыг. Шмат каму не толькі зразумелая старая як свет сардэчная драма, але і знаёмая на ўласным горкім вопыце. Таму словы паэтэсы не губляюць сацыяльнага гучання. Гэта паэзія, якую чакаюць у народзе, у якой маюць патрэбу. «Ты не адна такая! — запэўнівае сучасніцу інтымная лірыка гродзенскай пісьменніцы. — Будзь моцнай, махні на яго рукой!»

І тут успамінаецца гатоўнасць лячыць, прыйсці на дапамогу ў цяжкі час, пра якую лірычная гераіня згадвае ў патрыятычным кантэксце. Вось яно! Не эфемерная высакапарнасць, а ўвасобленны ў слове сардэчная дабрыва плюс жаночы практыцызм і эмпатыя, салідарнасць, гуманнасць. Напэўна, і крыўдзіцель у канчатковым выніку будзе дараваны, памілаваны. Вам кепска? Вось вам у дапамогу вершы, часцінкі душы маёй, на долю якой таксама хапіла ўсякага.

Паэтыка Людмілы Кебіч наогул не мае нічога агульнага з высакамоўнасцю, высакапарнасцю. Яе пафас — гэта народнасць.

Творчасць паэтэсы на розных этапах, перажываючы розныя метамарфозы, стабільна дэманструе нам невычэрпную свежасць, прыгажосць беларускай народнай гаворкі. У яе заўсёды шмат прастамоўяў, слоўцаў накшталт «расплюхала», «пакумчыла», «казытуха», «гайсае», «выкрунтасы» і г. д. Сучасная спецыфічная лексіка («сэнсарным», «інтэрнэтныя») таксама выкарыстоўваецца паэтэсай, але значна радзей, для надання максімальнай змястоўнасці, прадметнасці аналізу нашага свету і нашага часу. Так, як гэта робіць Людміла Антонаўна, яшчэ не пісала ніводная беларуская паэтэса. Проста і празрыста, вытанчана і глыбока, арыгінальна і актуальна:

*Грае восень на струнах аголеных дрэў
Нешта вельмі шчыmlівае з Брамса.
І плыве гэты светлы прывабны напеў
Нада мной, над Гародняй, над часам.*

*Грае восень фінал лістападнай пары —
Хутка Кода, і гук абарвецца.
Толькі лісце на бруднай зямлі дагарыць —
Ператоврыцца золата ў смецце.
(«Грае восень»)*

Адчуванні прасторы і часу працягтыя меланхоліяй. У ёй, быццам у апалай лістоце, патанае ўсё: і горад, і час, і сама жанчына-творца, якая вырашыла азірнуцца на пражытае, падвесці вынікі. Ці суцяшаюць яны, ці радуюць?

Сусвет гэтай кнігі пабудаваны з бінарных апазіцый: радасць і боль, начное неба і промні сонца, надзеі і падманы, лета і восень, ноч і раніца, золата і смецце... Каштоўнасці, якія адстойвае Людміла Кебіч на старонках сваіх кніг, ясныя. Гэта гармонія, праўдзівасць, бескампраміснасць. Паводле Людмілы Антонаўны, штодзённае далёка не заўсёды ператвараецца ў вечнае. Па гэтай прычыне Людмілу Кебіч я лічу самай недацэненай з беларускіх жанчын-паэтэс сучаснасці.

Дзмітрый РАДЗІВОНЧЫК